

Languages on this page:

ISSN 1652-7224 ::: Publicerad den 6 juni 2009

[Utskriftsvänlig pdf-fil](#)[Läs mer om olympiska spel på idrottsforum.org](#)

På annan plats i denna uppdatering har vi konstaterat att de olympiska spelen för många är idrotten när den är som bäst, ädel tävlan, förbrödring, historiens vingslag, etc. Att det är mer med OS än så vet väl i och för sig även den gemene sportmediekonsumenten, till exempel hamnade korruptionsskandalerna inom den internationella olympiska kommittén högt upp i medias nyhetsprioritering. Bojkottolympiaderna på 1980-talet bidrog inte heller till att höja spelens anseende. Några av de mest uppmärksammade dopningsfallen har inträffat under olympiska spel. Den olympiska rörelsen har försökt bättra på sitt anseende med så kallad **Olympic Education**, men nu kommer ännu ett dråpslag för rörelsen, i form av en ny bok av Helen Jefferson Lenskyj, nybliven professor emerita i sociologi vid University of Toronto med böcker som *A Lot to Learn: Girls, Women, and Education in the 20th Century*, *Out on the Field: Gender, Sport, and Sexualities*, *Inside the Olympic Industry* och *Best Olympics Ever?, The Social Impacts of Sydney 2000* bakom sig. I *Olympic Industry Resistance: Challenging Olympic Power and Propaganda* (State University of New York Press) undersöker hon olympismen och den olympiska rörelsen efter mutskandalerna och terrorangreppet den 11 september 2001. I sin sedvanligt grundliga recension av boken konstaterar Peter Dahlén att Lenskyj ger en intressant, tänkvärd och skrämmande bild av den olympiska rörelsen som en idrottens industriella supermakt.

Till kamp mot OS-industrin

Peter Dahlén

Institutt for informasjons- og medievitenskap, Universitetet i Bergen

*Helen Jefferson Lenskyj***Olympic Industry Resistance:
Challenging Olympic Power and
Propaganda**

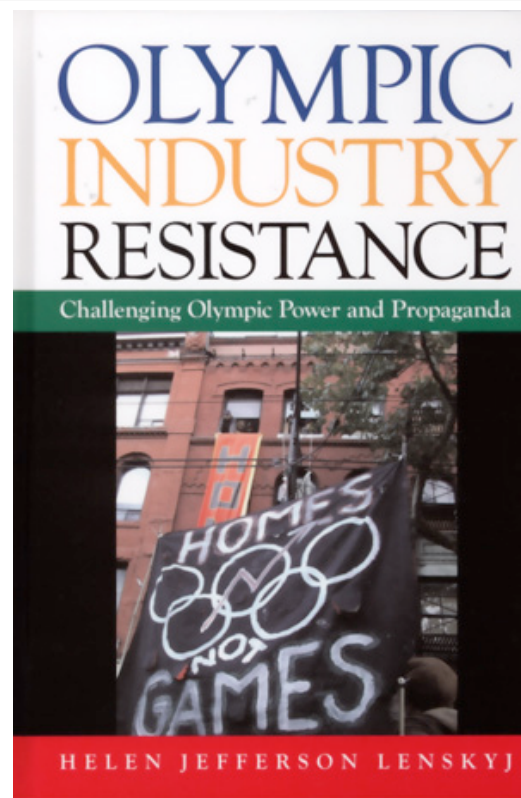
182 sidor, inb.

Albany, NY: State University of New
York Press 2008

ISBN 978-0-7914-7479-2

I skrivande stund läser jag i vårt morgonblad *Bergens Tidende*, under rubriken "Utkastede boligeiere arrestert", at kinesisk polis har

arrestert en gruppe på rundt 70 eldre og middelaldrende personer som planla å protestere i sentrum av Beijing. Gruppen opererer på vegne av over 1000 familier i Chaoyang-distriktet i Beijing som har fått for liten eller slett ingen erstatning for at boligene deres ble rasert for å gi plass til OL-anleggene som sto klare til lekene i fjor. De 70 ville levere et brev til statsminister Wen Jiabao i kommunistpartiets og regjeringens hovedkvarter Zhongnanhai, nær Den forbudte by og Den himmelske freds plass. Gruppen hadde ingen plakater og ropet ingen slagord, men ble likevel brakt til en politistasjon etter først å ha blitt beordret inn på Kinas nasjonalbibliotek. (20 mars 2009, s 23)

Denna trista och alltför välbekanta händelse kan tjäna som illustration till det som Helen Jefferson Lenskyj behandlar i sin bok *Olympic Industry Resistance. Challenging Olympic Power and Propaganda*, nämligen hur den globala OS-industrin far fram, hur den skövlar mark och stadsområden, tvångsflyttar folk från deras bostäder, bekämpar protestaktioner samt påverkar skolungdom och den allmänna opinionen genom spridning av olika typer av propagandamaterial, det vill säga förskönande och direkt vilseledande "information". Två nyheter från samma

dag som ovanstående citat (20 mars), denna gång från idrottensaffarer.se, illustrerar hur groteskt kapitalistisk OS-”rörelsen” blivit:

Cadbury ska stå för godsakerna under OS i London 2012. I ett treårigt avtal, värt motsvarande 259 miljoner kronor ska Cadbury leverera all choklad, sötsaker och glass på officiella försäljningsställen under de olympiska spelen. Nu har Cadbury dessutom lagt upp ytterligare motsvarande 129 miljoner kronor för att kunna lansera och sälja tuggummit Trident och därmed få monopol på godis under spelen. OS-arrangörernas totalmål för sponsorskap under spelen är motsvarande 23 miljarder kronor. (SportsPro)

Tokyo satsar hårt på att bli OS-värd 2016. Nu satsar en av världens största leksakstillverkare, Bandai (ni kommer väl ihåg Tamagotchi) motsvarande 4,5 miljoner kronor i kampanjen. I oktober avgörs i Köpenhamn vilken stad som får sommar-OS 2016. Tokyo har en stark sponsoruppställning med 13 företag klara, bland dem Asics och Yahoo och summan på motsvarande 28 miljarder kronor för ombyggnad av infrastruktur, har enligt arrangörerna redan säkrats. Tokyo arrangerade OS 1964. (SportsPro)

Här kan man notera att Tokyo har ”en stark sponsoruppställning med 13 företag klara”, något som säkrat ”28 miljarder kronor för ombyggnad av infrastruktur”. Det låter ju fint, men vad menas egentligen med ”ombyggnad” av ”infrastruktur”? Att det ska byggas bättre och billigare bostäder och kommunikationer för vanliga medborgare, till nytta för alla även efter spelen? Att man ska rusta upp bostadsområden och skapa mer parker och grönområden som kan användas av alla till nöje och rekreation? Knappast. Det är mer sannolikt att pengarna kommer att användas till att riva bostadsområden och skövla grönområden för att kunna bygga nya stadion och parkeringsplatser, något som bland annat skedde i Beijing, trots protester från de boende och andra medborgargrupper.

Lenskyj påvisar hur det västerländska samhället sedan 1998, det år hennes studie tar sin början, varit måltavla för en mycket framgångsrik PR-kampanj sponsrad av IOC (The International Olympic Committee) och de lokala organisationskommittéerna i Salt Lake City, Athen, Turin (Torino), Beijing, Vancouver och London. Dessa kampanjer, sponsrade av bland annat turistindustrin, har förstås rent praktiskt utförts av PR- och reklambyråer. Mot dessa krafter, med deras enorma ekonomiska och politiska resurser, har olika gräsrotsrörelser som protesterar mot hur IOC och dess nationella kommittéer agerar i samband med sina OS-ansökningar och OS-arrangemang, inte mycket att sätta emot. Helt försvarslös är man dock inte. Med framväxten av Internet har det blivit möjligt för medborgare att organisera protester på ett helt annat sätt, och det har på några håll bidragit till att man lyckats få sina städer att dra tillbaka ansökan om att få arrangera OS och istället, förhoppningsvis, få politikerna att fördela pengar till mer allmännyttiga saker och ändamål. Detta hände förra året (2008) i Norge, då Tromsø, efter starka protester och en kritisk dokumentärfilm på allmännyttiga tv-kanalen NRK om OS-kommitténs inre arbete, inte fick stöd av statsmakten för att gå vidare med sin ansökan om att få arrangera vinter-OS, eftersom kostnaderna blev för stora och miljön antogs kunna ta skada.

I tidigare studier – bland annat boken *Inside the Olympic Industry. Power, Politics, and Activism* – har Lenskyj undersökt hur och varför OS-ansökningar har en närmast universell dragningskraft, och hur man i de flesta fall lyckats undvika och kringgå offentlig, medial och vetenskaplig (”academic”) insyn.

I denna undersökning fokuserar Lenskyj i hög grad på media, eftersom de allra flesta människor får veta vad som händer i och kring OS via medierna, och hon utgår bland annat från en analysmodell som utarbetats av Noam Chomsky och Edward S. Herman för att kunna påvisa hur korporativa eliter lyckas skapa (hegemoniskt) samtycke kring sina egna intresse- och profitområden (se deras bok *Manufacturing consent: The political economy of the mass media*, 1988). Ett effektivt medel för att uppnå detta är att misstänkliggöra och svärta ner alla kritiska åsikter och alternativa organisationer som avvikare och egennyttiga särintressen – som om de stora företag som backar upp OS-industrin inte står för särintressen, nämligen sin egen strävan efter varumärkesbyggnad, större marknadsandelar och vinstmaximering, allt inbäddat i vackra PR-ord om å ena sidan nationella värden och å den andra universella värden, om ”den olympiska drömmen” och ”den olympiska familjen” som överskrider alla klass- och nationsgränser och förenas i en enda lycklig världsgemenskap.

Att Lenskyj påbörjar sin studie 1998 beror på att hon då anslöt sig till Bread Not Circuses (BNC), en medborgarbaserad (”community-based”) rörelse i Toronto som ville väcka opinion mot stadens OS-ansökan som ett led i bekämpandet av fattigdom, hemlöshet och undermåligt boende, samt även verkade för ökat miljöskydd. Toronto ansökte om att få arrangera OS 1996 (som tilldelades Atlanta), och gjorde detsamma inför OS 2008 (som tilldelades Beijing). Det är Lenskyjs erfarenheter som aktivist i Toronto, samt i Vancouver och Sydney, som bildar underlaget för den utförliga empiri som hon presenterar i denna bok, med vidhängande analys av den retorik som ansökningsstäderna använder sig av, samt diskussion kring de samhälleliga omkostnader och direkta missförhållanden som inte sällan blir följden av OS-arrangemang (det gäller även staden Barcelona som arrangerade det till synes lyckade sommar-OS 1992, menar Lenskyj).

Olympic Industry Resistance. Challenging Olympic Power and Propaganda är uppdelad i två huvuddelar: I) Olympic Impacts and Community Resistance och II) Olympic Education.

Del I: Olympic Impacts and Community Resistance

I denna del visar Lenskyj vilken förödande effekt ett OS-arrangemang kan få för en stad eller en hel region; ja, för en

hel nation. Det pratas ofta om ”urban renewal”, om utveckling och tillväxt, men ofta handlar det om att stadskärnor byggs om, med följd att människor tvingas lämna sina gamla bostadsområden, som de sedan inte har råd att flytta tillbaka till, när det byggs nya och lyxigare bostäder. Dessutom bekostas detta ofta till stor del av skattepengar, alltså medborgarnas ihopsamlade inkomster, medan vinsterna går till byggföretag, markägare, ägare till idrottslag och andra entreprenörer som bland annat kan nyttja de nybyggda stadionbyggnaderna efter spelen.

När kritiska röster hörs möts de ofta av tystnad eller förtal från OS-representanter och massmedia (främst tv-kanaler och lösnummerkänsliga tabloidtidningar), som har stora ekonomiska intressen i att kunna locka läsare och tittare och därmed annonsörer genom sin rapportering från spelen. Sportjournalister ”smörjs” också på olika sätt av OS-industrin, vilket inte befrämjar en självständigt undersökande journalistik.

Under 1998/99 avslöjades mutor och omfattande korruption inom IOC, vilket ledde till en viss

självsanering och ökad vaksamhet från mediernas sida, men Lenskyj menar att de journalistiska undersökningarna oftast stannade på individnivå och inte tog sig an de verkliga systemfelen (s. 26, 36, 63). Till de mer allvarliga problemen hör de ofta bedrövliga villkor som gästarbetare lever och arbetar under i samband med alla nybyggnationer i en OS-stad. Skador och dödsfall bland byggnadsarbetarna är inte ovanliga, men allt detta tystas förstås ner. Till det värsta hör att gästarbetarna ofta sviks av de lokala fackföreningarna och därmed står helt utan rättsskydd (s. 39).

Fredliga demonstrationer mot OS möts inte sällan med polisvåld. Så långt som det gick i förkanten av Mexico-OS 1968, då polis och militär sköt ihjäl hundratals OS-demonstranter, går det dessbättre inte nu för tiden, men den statliga våldsapparaten finns där, ständigt redo att gripa in till OS-förespråkarnas försvar. Till övervakningen och den sociala ”renhållningen” bidrar också inhyrda vaktbolag. Inte minst utgifterna för säkerhet har ju skjutit i höjden något kolossalt efter terrorattacken 11 september 2001. Allt detta riskerar i förlängningen att bidra till ökad förekomst av vaktbolag och övervakningsteknologi i samhället i stort efter och vid sidan av spelen, inte minst i OS-städerna med dess påkostade ombyggnationer och ändringar i infrastrukturen till förmån för ökad kommersiell verksamhet, med minskat medborgarinflytande som följd.

Det som är positivt i sammanhanget, utifrån Lenskyjs kritiska perspektiv, är att den digitala utvecklingen gjort det möjligt att skapa alternativa mediekkanaler och förbättrad kommunikation mellan olika aktivistgrupper, vilket möjliggjort ett mera effektivt och samordnat motstånd på lokal, nationell och internationell nivå.

Del II: Olympic Education

Sedan 1970-talet har OS-industrins inflytande över barn och ungdom blivit alltmer uppenbar, med OS-deltagare som lyfts fram som rollmodeller och undervisningsmaterial som produceras för skolorna och där fakta, statistik och ideologi kring OS beskrivs i skepnad av Olympisk kunskap för barn i skolåldern. Lenskyj vill visa hur kommersiellt producerade läromedel om OS och program för rollmodeller haft en stor betydelse i lanseringen av en rakt igenom positiv bild av allt som har med OS att göra. I själva verket handlar det, skriver hon under rubriken ”Corporate targeting”, om att olympiska sponsorer som Coca-Cola och VISA vill fostra barnen till globala konsumenter (s. 117).

I kapitel 5, ”Education through (Olympic) Sport: Making connections”, ifrågasätter Lenskyj värdet av att använda atleter som rollmodeller i olika kampanjer riktade mot skolungdom. Att bli OS-mästare, är det nog för att en människa ska vara en god rollmodell för andra, och kunna lära ut värdefull livskunskap? Att bli en toppatlet kräver en total satsning från tidig ålder såväl tidsmässigt som energimässigt och, som Lenskyj skriver,

diminishes the life experience and political awareness of many young athletes in their formative years. [?] Very few Olympic athletes who assume the responsibilities of a role model align themselves publicly with progressive social movements such as civil rights, feminism, or in the case of Paralympians, disability rights movements. Rather, they tend to reflect the view that their individual experiences alone, or in the broader context of the national team, are sufficient to qualify them as positive examples for children and youth. From another perspective, it should be acknowledged that members of national teams are often constrained in what they say publicly about their own politics, as a result of direct orders from the team’s managers and public relations personnel. (s. 77, 88 f)

Mot bakgrund av detta torde det inte vara en tillfällighet att när toppidrottare väl tillkännager sina politiska sympatier så är det nästan undantagslöst till höger (för ett par månader sedan deklarerade den briljanta golfaren Annika Sörenstam i KG Bergströms pratshow i SVT att hon, underförstått självfallet, var Moderat, vilket är det riksdagsparti i Sverige som står mest till höger). Hur ofta läser man om någon svensk toppidrottare som har fått idrottsstipendium vid ett amerikanskt universitet och som studerar något annat än ekonomi eller marknadsföring (i motsats till exempelvis sociologi eller litteraturvetenskap)? Svar: ytterst sällan. När någon toppidrottare väl går ut och deklarerar att han eller hon har vänstersympatier är det närmast sensationellt – det är liksom inte ”normalt” inom idrottsvärlden med dess konkurrensideal (på samma sätt som det inom vänstern på 60- och 70-talet var påtvingat ”normalt” att vara emot tävlingsidrott just på grund av dess konkurrens- och utslagningsmekanismer).

” Till de mer allvarliga problemen hör de ofta bedrövliga villkor som gästarbetare lever och arbetar under i samband med alla nybyggnationer i en OS-stad

Jag kommer ihåg det underbara tyska fotbollslandslaget från min ungdoms 1970-tal, och hur tidningarna skrev i stora uppslag om backklippan Paul Breitner att han hade Marx som idol och var socialist (att tyskar skulle spela maskinlik och fantasilös fotboll är en av idrottsvärldens mest idiotiska myter). I Norge har vi folkkäre Egil "Drillo" Olsen, landslagstränare i fotboll, som är välkänd för sina politiska sympatier, som ovanligt nog i idrottssammanhang ligger till vänster – det är det som är så sensationellt, i alla fall i den borgerliga offentligheten (och ingen deloffentlighet torde vara mer genomsyrad, på gott och ont, av grundmurat borgerliga värden och ideal än den organiserade tävlingsidrotten); det finns säkert fler vänstersympatisörer även bland idrottsstjärnor men de verkar ha svårt för att våga kliva ut ur den politiska garderoben. Klassiskt är Drillos svar på frågan han fick en gång om vad han oroade sig för mest. Den som intervjuade honom hade förstås spelarskador och annat idrottsligt näraliggande i åtanke, men den gode Drillo svarade: nyliberalismens framväxt i Europa. Det märkliga är egentligen inte att han svarade detta, det märkliga är att vi blir så förvånade när någon inom idrotten yttrar ett politiskt ställningstagande som ligger utanför den idrottsoffentliga ordningen. Men det är förstås så hegemoni fungerar i praktiken: det som anses självklart och "naturligt" ifrågasatts eller uppmärksammas aldrig, bara det som bryter av mot den invanda ordningen.

Lenskyj menar att bättre, mer exemplariska rollmodeller står att finna bland folk som har varaktiga relationer med barn och ungdom, inklusive familjemedlemmar, lärare och idrottstränare. Alltså människor vars livserfarenheter torde vara mer relevanta, realistiska och betydelsefulla på lång sikt, samt är mer tillgängliga för unga människor än OS-celebriteter, som det går en på miljonen. Handen på hjärtat så är det väl heller inte alla toppidrottare som representerar höga moraliska värden och ideal. Egoism, fusk, dopning, mutor, filmningar, våld och "vinna till varje pris"-attityd inom idrotten, någon som har hört talas om det ??

Vissa IOC-initierade kampanjer kan ha ett vällovligt syfte att bekämpa rasism och sexism inom idrotten, men de atleter som används, och det sätt som de presenteras på, kan många gånger ha motsatt effekt, det vill säga att de i själva verket bidrar till att underbygga olika former av diskriminering. Lenskyj menar att kampanjer som "Right to Play" har en dold, neokolonialistisk agenda genom att de västerländska idrottsmyndigheterna och storföretagen dikterar villkoren, samt att kvinnor kan tjäna mer på att slåss för bättre villkor i en position utanför idrottsystemet än innanför det, eftersom de där tvingas till så mycket eftergifter under så stora påtryckningar från den mans- och maskulinitetsstyrda organisationen att de riskerar att själva förändras mer än de själva lyckas förändra (s. 84). Lenskyj tycker att det bakom framlyftandet av kvinnliga atleter som rollmodeller, något som förvisso kan peka på ökad könsmässig jämställdhet, ofta döljer sig det vanliga dubbeltydiga budskapet om att du kan vara heterosexuellt snygg och sportig på samma gång, det vill säga att ditt marknadsvärde som kvinnlig atlet i OS och andra sammanhang beror både på dina idrottsfärdigheter och på ditt utseende.

I ett särskilt kapitel granskar Lenskyj också fenomenet nakenkalendrar, som dök upp första gången 1994. I motsats till de som tycker att lanseringen via nakenkalendrar är ett tecken på ökad kroppslig frigörelse – även män viker ut sig i kalendrar – och en möjlighet till alternativ finansiering, anser Lenskyj att de står för objektifiering och sexuell exploatering av kvinnokroppen. Lenskyj visar hur den kvinnliga idrottskroppen trots allt ofta exponeras på ett annat och mer försåtligt sexualiserat sätt – bland annat i framhävandet av de erogena zonerna – än den manliga idrottskroppen, som blir mer neutralt framställd. Hon visar också hur bilder på nakna eller lättklädda idrottsdamer också snabbt finner vägen till olika mansfora på Internet och i diverse magasin, där deras "babe"-värde dissekteras och utnyttjas. Lenskyj är emellertid inte omedveten om att en del kvinnliga idrottare ser utvik i kalendrar som en form av motstånd, som en möjlighet att kunna exponera en mer muskulös kvinnlighet i kontrast till modevärldens tunna, anorektiska modellkroppar, "or by providing lesbian viewers with validating images of alternative physicality and sexuality" (s. 131). Här finns alltså inga enkla svar på frågan om nakenkalendrar för kvinnliga idrottare är av godo eller ondo, även om Lenskyj lutar åt det sistnämnda.

» *Den olympiska drömmen
börjar alltmer ta formen av en
ständigt återkommande mardröm.*

Lenskyj lyfter också fram det högstämt religiösa anslaget i OS-propagandan, speciellt i samband med att idrottens föregivet eftersträvar värdena moraliska värden och etik lyfts fram. Här är syftet att framställa idrotten som något oantastligt, som på ontologisk grund härbärgerande ovedersägligt goda, altruistiska människovärden. Att då kritisera idrotten, exempelvis i form av städer som ansöker om att få arrangera OS, blir då bokstavligen som att svära i kyrkan. Detta påverkar tyvärr också yttrandefriheten och de objektiva vetenskapsidealerna inom idrottsforskningen, menar Lenskyj, eftersom den idrottsforskning som ekonomiskt sitter i knäet på OS-industrin och dess nära allierade, exempelvis stat och kommuner, tystar ner kritiska frågor och inlägg från forskare när exempelvis höga OS-representanter bjudits in som talare till seminarier och konferenser: "Olympic connections are often seen as rendering guest speakers worthy of unqualified admiration and respect, and academic freedom is seriously compromised in these situations." (s. 10)

Lenskyj avslutar sin bok med att föreslå att en ny bestämmelse införs i OS-stadgan, en bestämmelse som förpliktigar till ett större och mer reellt socialt ansvarstagande för IOC och för dess sponsorer och lokala arrangörer av sommar- och vinterspel. En sådan bestämmelse skulle tvinga alla involverade parter att verkligen leva upp till sina fina paroller om ökat välbefinnande och förbättrade livsvillkor i samband med OS-arrangemang. Som det är nu "inbjuder" IOC sina samarbetspartners till samtal och kampanjer, och därför stannar det allt som oftast vid en läpparnas

bekännelse. Enligt Lenskyj borde IOC istället tvinga sina samarbetspartners att leva upp till idealen och de belöningar och levnadsförbättringar som utlovas till OS-städerna och dess invånare som en följd av arrangemangen, med hot om åtal för kontraktsbrott och krav på ekonomisk ersättning om sponsorer och lokala arrangörskommittéer inte följer sina åtaganden och ingångna avtal.

Sammanfattning

Olympic Industry Resistance ger en intressant, tankeväckande och tidvis ganska skrämmande bild av den idrottsliga supermakt som OS-industrin kommit att bli. Det presenterade materialet bygger på Lenskyjs egen och andras forskning samt på deltagande observation utförd av henne själv, vilket innebär att hon kan redovisa förstklassiga förstahandskunskaper om OS-ansökningsprocesserna.

Tyvärr blir framställningen aningen tung att ta sig igenom, eftersom Lenskyj radar upp mängder av fakta och organisationer på ett stundom alltför enformigt sätt. Det blir helt enkelt väldigt kompakt. Alltför sällan tillåter sig Lenskyj uppiggande sarkasmer som kan förhöja läsvärdet, som då hon skriver om det interaktiva, hälsofrämjande program, "Act Now", som 2003 lanserades i 62 skolor av Ontario school board of Peel, väster om Toronto: "The program was cosponsored by the Canadian Olympic Committee and another proponent of healthy physical activity and lifestyle, McDonald's." (s. 107 f) Mer av sådant hade alltså kunnat lätta upp läsningen en aning.

Men varför klaga: först som sist är detta en studie som ger en god inblick i hur OS-industrin och dess propagandaapparat fungerar. För alla som ska studera hur OS-ansökningar lanseras, och det motstånd dessa ansökningsplaner väcker, är detta en historisk och analysmässig guldgruva.

Det råder heller ingen brist på studieobjekt. I *Dagens Nyheter* kunde man den 22 februari 2009 under rubriken "Idyll får ge vika för OS" läsa en artikel av Michael Winiarski om Sotji i södra Ryssland som i juli 2007 valdes som värdstad för vinter-OS 2014. Då jublade man – i Moskva. Idag är situationen en annan: "Den ekonomiska krisen har tvingat fram en bantning med 15 procent av budgeten samtidigt som motståndet mot OS-projektet växer bland invånare i det subtropiska paradiset vid Svarta havets strand." Denna motvilja mot OS beror inte minst på att "de väldiga tävlingsanläggningarna hotar att förvandla ett orört naturområde till en steril öken i betong och glas. Den nya OS-staden innebär också att tusentals människor som har bott i området sedan flera generationer tvingas bort från sina hem."

FOKUS

Om fem år ska OS-anläggningarna stå klara där det en gång fanns känsliga naturområden intill staden Sotji vid den ryska Svartahavskusten. Dmitrij Kaptsov i miljögruppen Ecological Watch for Northern Caucasus befävar att oersättliga naturområden ska förstöras.

Idyll får ge vika för OS

När Sotji i södra Ryssland i juli 2007 valdes som värdstad för vinter-OS 2014 visste jublet inga gränser – i Moskva. I dag är det annorlunda. Den ekonomiska krisen har tvingat fram en bantning med 15 procent av budgeten samtidigt som motståndet mot OS-projektet växer bland invånare i det subtropiska paradiset vid Svarta havets strand.

DN I SOTJI
Michael Winiarski text och foto

MOTVILJAN mot OS beror på att de väldiga tävlinganläggningarna hotar att förvandla ett orört naturområde till en steril öken i betong och glas. Den nya OS-staden innebär också att tusentals människor som har bott i området sedan flera generationer tvingas bort från sina hem. Några av dem försöker hålla sig kvar genom att vägra gå med på att sälja sin mark till det prismyndigheterna slagit fast.

Den silvreglitrande fisken sprattlar till på sandstranden innan Alexander bänder av den från kroken och släpper den i en plasthink. Om bara några månader är denna idylliska scen ett nostalgiskt minne: på detta avsnitt av Svartahavskusten byggs snart en gigantisk godshamn. Då kommer Alexander och de andra främlingarna inte längre att kunna njuta av sin favoritryssla.

– De betraktar oss arbetare som fån, vi räknas över huvudet taget inte. Någon mer fisk blir det inte i framtiden. Och mitt hus rivs år 2010.

Han kallar sig Alexander men heter egentligen något annat, eftersom han inte vågar framträda med sitt verkliga namn.

Bakom honom är bulldozern i gång med att skyfylla igen de natur-

liga sanddynerna med makadam och grus.

Just här ska en ny hamn byggas, mitt i Nedre Imereti viken, tre mil

”Sotji-OS har kallats för Vladimir Putins personliga projekt.

söder om Sotji. Syftet är att få fram byggmaterial till vinter OS 2014.

Men. Varför är en hamn nödvändig just här, när alla olympiska anläggningar är utlovade att vara klara för testkörning 2012 och hamnen inte är färdig förrän samma år? Allt byggmaterial måste ändå förläas in på andra vägar. Många jagttalar med

Vladimir Putin och Dmitrij Medvedev åker ofta skidor i det alpina området norr om Sotji. FOTO AP

tror att svaret är penningvävt. Moskva vräker enorma belopp över Sotji och en biffekt är att oligarkerna, de

rikaste Kreml-anknutna affärsmännen, nu får kontroll över de mest attraktiva områdena. Markpriserna har stigit till rekordnivåer.

REGERINGENS ENGAGEMANG för Sotji 2014 är inte bara ekonomiskt, utan i högsta grad politiskt. Sotji-OS har kallats för Vladimir Putins personliga projekt. Premiärministern har sedan länge ett semesterresidens i Sotji och åker ofta skidor i Kransaja Poljana ("Vackra gläntan"), ett alpint område en dryg timmes väg från kusten.

Men Sotji är inte längre enbart en rekreationsplats för Kremis högdjur, som den skapades till av diktatorn Josef Stalin.

Fortsättning på nästa sida »

Den olympiska drömmen börjar alltmer ta formen av en ständigt återkommande mardröm. Hur länge ska detta få fortsätta? Det beror i hög grad på vårt eget ställningstagande.

© Peter Dahlén 2009.

 Köp boken från Adlibris.se

 Kjøp boken fra Capris.no

 Køb bogen fra Adlibris.dk

 Buy this book from Amazon.co.uk

 Buy this book from Amazon.com